Ч. 10 (13.249). Львів, неділя 15. січня 1933. Pocztowa opłata zaplacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	4·00 зол.
Четвертрічне	12·00 „
Піврічне	24·00 „
Річно	48·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Будьмо здорові!

Прийшов святий вечір і як лише смеркло́ся, зайшли малі колядники зі звіздою під двері нашого дому тай заспівали нескладним хором: Бог предвічний. Підходжу до дверей, щоб подивитись на тих колядників, чи вони від „Рідної Школи“, бо наша організація постановила і призначила всю коляду „Рідній Школі“. Різдвяний дар народу це Різдвяний дар для „Рідної Школи“, бо „Рідна Школа“ дбає, щоби українська молодь залишилася при своїм народі, щоби кріпилася та вміла зберегти і розбудувати національні надбання... І це приказ нашої душі зложити Різдвяний дар для „Рідної Школи“.

Тимчасом переконуюсь, що ці колядники, а за ними другі і треті не знають нічого про „Рідну Школу“, — бо на мій допит: чи мають легітимацію колядувати на „Рідну Школу“, вони не відповідають, а на дальший запит: на яку ціль колядують? — вони нерадо кажуть, що це раз на рік колядують „так для себе“... І так гурмами ходять хлопці і ремісничі челядники по наших домах у Львові, щоби стягати від нас коляду для себе, зі шкодою для „Рідної Школи“, а наша організація українців міста Львова і організація коляди на „Рідну Школу“ за слабі, щоби обезсилити такі перепони при збірці різдвяного народнього дару.

Це було на святий вечір. На другий день Різдва знов перейшли гурми колядників „для себе“, а за ними хор колядників із дзвінком на Преображенську церкву та опісля колядники з музикою на безробітних і діти зі школи короля Данила, а головна коляда на „Рідну Школу“ якось припізнилася, бо прийшла аж другого дня Різдвяних свят.

Наше громадянство міста Львова ще не здорове, бо несорганізоване як слід.

А цю недостачу зединення і солідарности здорової громадянської думки подибуємо у всіх майже ділянках нашого громадянського життя.

Те саме, що і з „Рідною Школою“ діється також на шкоду „Просвіти“, бо одні підпомагають наше матірне товариство в його тяжкому матеріяльному положенні а другі не тільки самі нічого не дають, але ще інших підмовляють, щоби нічого не давали, бо це пропаде марно і „Просвіти“ не вирятує, хоча нам, українським громадянам, не вільно навіть подумати, що „Просвіта“ може впасти.

Говорять і пишуть у нас богато про конечну потребу упромисловлення нашого господарського життя, не зважаючи на грошеву скруту, що виснажує всякого промисловця в його змаганнях удержати промисловий варстат. А одночасно атакують управи наших централь торговлі і закупу, начеб вони з причини особистих звязків піддержували за богато такі підприємства, як фабрику пасти „Елеґант“ або фабрику цукорків „Фортуна Нова“, або інші. Куди дорога?

У пропаганді гасла: „Свій до свого“ заганяємося так далеко, що робимо докори центральній кооперативі торговельній зате, що вона держить на складі товари, яких свої не продукують, але свої жадають цих товарів від централі збуту. Чи це доцільне або помічне, чи навпаки шкідне, бо зражує свого купця і консумента.

Жадаєте поширення наших підприємств зарібкових, щоби дати приміщення своїм безробітним або виплачувати їм потрібні підмоги, а тишкомнишком несете переважно свої вкладки до чужих установ і потім нарікаєте, що у своїх тяжко виблагати якусь позичку, а не винуєте тих чужих установ, де носите свої гроші, і де вам зовсім не дають кредитів...

Годиться шанувати свій доробок, здобутий власними силами, та з довірям і спокоєм ставитися до своїх установ, здвигнених у тяжких обставинах власною працею. А до цього ми не можемо допускати до нас безхарактерних голосів та мусимо вийти з тяжкої повоєнної недуги щоби стати здоровими в наших думках і ділах. Тому моє громадянське побажання: Будьмо здорові!

Д-р Кость Левицький.

—o—

Хмари над незалежністю кооперації.

Дивний проєкт зміни кооперативного закону.

Кооперація користувалась досі ліберальним і з кооперативного погляду добрим законом про кооперативи з 29. жовтня 1920 р. Цей закон встоявся досі перед навалою етатистичних експериментів, яких свідком є ми в інших ділянках життя. Але — на жаль — не трівало це довго. Бо перед кооперацією стоїть саме марево зміни цього закону про кооперативи.

В дні 17. січня ц. р. має відбутися чергове засідання Кооперативної Ради при Міністерстві Скарбу, якій предложать до заопініовання зміну кооперативного закону з 29. жовтня 1920 р.

Зміни, які урядові чинники хочуть ввести торкаються багатьох параграфів закону і загострюють так відповідальність управ і надзірних рад за правильне ведення кооператив, як теж і ревізійних чинників за достаточне і сумлінне їх ревідування. Але є в цьому проєкті інші, далекосяглі зміни, які входять глибоко в дотеперішню свободу і незалежність кооперації і її обєднань — ревізійних союзів.

У зміні цього закону говориться, що право переводження ревізій надає міністр скарбу на внесок голови Кооперативної Ради (він є урядовцем Мін. Скарбу); досі право ревізій для ревізійних союзів надавала Кооперативна Рада, отже всежтаки орган, в якому є бодай заступлені кооперативні обєднання. Кооперативна Рада складається з поверх 20 представників ревізійних союзів (в тому і РСУК) і урядовців Мін. Скарбу. Якби там не було, але досі була можливість представникам ревізійних союзів говорити над тим, чи і кому право ревізій надати.

Та що більше. Сам міністр скарбу має право відбирати право ревізії ревізійним союзам, а з тим фактично їх ліквідувати, а цей засіб дає можливість владі „коротко“ держати кооперативні обєднання, головно ті, які не дуже-то люблі. Внесок на відібрання права ревізій ставить знов-тільки предсідник Кооперативної Ради — отже державний урядовець.

Однак на цьому не кінець. Бо новий проєкт кооперативного закону передбачує, що міністр скарбу може зажадати від ревізійного союзу 1) ограничення терену його праці, 2) звуження або поширення цеї праці на деякі типи кооператив, 3) може зарядити злуку двох або більше союзів в один союз. Практично може з цього вийти таке, що міністр скарбу може довільно розграничувати територію праці ревізійних союзів, себто з деяких теренів усунути одним розпорядженням інші чи деякі союзи, залишаючи один чи два упривілеєні, або ним вибрані. Неменше небезпечним для свободи праці ревізійних союзів є постанова нового законопроєкту про те, що міністр може вилучити деякі види кооператив (пр. молочарські чи кредитові і т. д.) з одного союзу і просто прилучити їх іншому. Це — при теперішній будові ревіз. союзів, що опираються на кооперативах ріжних видів — дає можливість „обтинати“ їх довільно та тимсамим одні ослаблювати, а інші зміцнювати — відповідно до волі міністра скарбу.

Та вже зовсім дивовижною є в проєкті постанова про те, що міністр скарбу може „зажондзіць“ злуку двох чи більше союзів в один союз. Ця постанова дає просто вільну руку міністрові для ліквідації тих ревізійних союзів, які невигідні, і то без крику і гамору.

Такі постанови нового кооперативного закону, якщо він був би ухвалений, рівнається повному зведенню сякої-такої незалежности ревізійних союзів, а разом з тим переданню цілої кооперації в повну залежність від міністра скарбу.

Невідомо, як поставиться до цього проєкту змін кооперативного закону чергове засідання Кооперативної Ради, в якій засідають також і кооператори. Але колиб проєкт там навіть перепав, то нічого не стоїть на перешкоді перевести його через сойм і сенат з відомою урядовою більшістю та зробити його законом.

Ухвалення цього закону — це нове марево над нашою кооперацією, яке не обіцює цій ділянці нашого національного життя рожевих хвиль у майбутньому.

Як переводять шкільний плєбісцит.

В Городенщині на 56 народніх шкіл є тільки 13 українських зате 34 утраквістичних і 9 польських. А що це чисто український повіт, тому нарід забажав використати закон з 31. липня 1924 р. і перевести плєбісцит за українською мовою навчання в польських та утраквістичних школах.

У деяких громадах плєбісцитова акція натрапляла на ріжнородні трудноші. Нпр. в *Луці* дідич Еберман заборонив війтові потверджувати підписи на шкільних декляраціях і всі деклярації казав собі предложити. До староства внесено жалобу. Також у *Поточиськах* та *Ісакові* війти відмовилися потверджувати підписи. Староство наказало війтам не робити трудношів.

У *Вікні* жадала поліція предложення спису батьків, що попідписували шкільні деклярації та шукала за шк. декляраціями. Заявлено, бо шкільні деклярації доручено вже шкільному інспекторові.

У *Ясеневі Пільнім* показала поліція, що вміє. Справа малася так: Голова Плєбісцитового Комітету гром. Павло Кнігиницький умовився з начальником громади, що 14. грудня 1932 р. будуть батьки потверджувати в громадській канцелярії свої підписи на шк. декляраціях. В означенім дні явився в гром. канцелярії старший постерунковий Яковяк з другим поліцаєм Дякеном і казав гром. Кнігиницькому йти додому. В присутности Івана Клельца, Миколи Мартина і Йоника перевів ревізію у гром. Кнігиницького та забрав спис дітей, на підставі якого треба було підписувати шкільні деклярації.

При ревізії поліцай Яковяк казав Кнігиницькому розлягнутися до сорочки у приявні жінок. Хору його доньку (6 днів після злогів) вигнав з ліжка і перетрусив цілу постіль. Мало того: казав розкинути стіжок околотів і 40 штук розвязав. Дальше розкинув загату довкола хати і зняв дашок з кошниці!

Коли Кнігиницький звертав увагу Яковякові, що донька хора, то Яковяк заявив: „То нічого їй не пошкодить, бо 6 днів після злогів можна вже вставати!...

У тій справі зголошено скаргу до городенського староства й до комісаря поліції. Побачимо, що з того буде...

◆

ЧИ ВІДПОВІДАТИ ПОВІТОВИМ ШКІЛЬНИМ ІНСПЕКТОРАМ?

Чимало батьків звертається до нас із запитом, що вони мають відповідати повітовим шкільним інспекторам, які на підставі кураторського розпорядку вимагають від них повновластей, леґалізованих у нотаря, в суді або в старостві за внесені шкільні деклярації.

Щоби не відповідати кожному поодиноко, подаємо до відома, що міністерство освіти рішенням з дня 2. січня 1933 р. узнало такі домагання львівського шкільного куратора противозаконними, тому нема потреби відповідати повітовим шкільним інспекторам на дотичні письма.

Правна Оборона
при Головній Управі „Рідної Школи".

„Будьте готові!"

Так кличе пос. Рені Сміт до українців.

НЮ ЙОРК, 23. грудня. (Вл. кор.) „Ви маєте нагоду бачити з Америки і Канади цілісіньку українську проблему, як ніяка інша частина України у світі" — докінчував британський посол Рені Сміт свій реферат у викладовій салі ч. 2. Українського Народнього Дому в Ню Йорку дня 21. грудня 1932. — „Ви маєте повну волю і тому ви повинні обняти інтелектуальний та моральний провід в українських справах. Зростайте разом з часом! Поставте першорядні справи на першому місці, а другорядні на другому. *Будьте готові!* — І це моє останнє слово до Вас, коли сьогодні передаю вам привіт від ваших братів-українців з рідного краю!" — так закінчив пос. Сміт свою одногодинну промову.

Інформації подав пос. Сміт такі: Минулого літа цілих три тижні перебував він на зах.-українських землях. Був у Львові і в інших містах та селах. Подивляє наші кооперативні організації. Українська культура — на його погляд — тісно сплетена з релігією і духовенство наше переняте національним духом. Митрополит Шептицький — це центральна фігура українського руху з точки погляду Західної Европи. Від нього пере-

дає пос. Сміт раду, *щоби висилати в Америки жертви лише на культурні та економічні цілі в краю.*

В Радянській Росії і на Україні був Сміт три місяці осінню 1932 р. Українська мова там має значно більші права, ніж у Польщі. Зате нема там української культури, а є більшовицька. Економічне положення страшне. Більшовики взялися за неможливе діло: з мужика, що живе життям XIII-го століття, зробити модерного громадянина, перескакуючи 700 літ розвитку. Хотіли це зробити ентузіязмом, а коли ентузіязм не створив чуда, то взялися до терору. Створили колективні господарства на ріллі і пишуть на експорт, що на Україні, як і в цілому СРСР, нема безробіття. Тимчасом справа мається саме навпаки. За три місяці Сміт бачив лише три трактори на полі при праці, 6 коней і трьох селян! Селяни повтікали з господарств і чекають сотнями тисяч на залізничі поїзди, щоби їхати світами. Нераз тиждень треба ждати на залізничий поїзд навіть і чужинцям. Офіціяльний рубель не має ніякої вартости, а радше не знати, що він собою уявляє. Номінально йде сім рублів на один англійський фунт стерлінг, а в практиці то й за 120 рублів не можна дістати одного англ. фунта. Ось тому американці втікають із радянського царства, хоч вони в дійсности поклали основи під теперішню економічну силу СРСР. Одно зам'тне на Україні, а саме, повно фабрик, яких колись не було. Але ті фабрики стоять порожні.

Яка будучність СРСР, цього Сміт не береться розвязувати. Каже лише, що голодують міліони і голодова катастрофа перейде 1929 рік. Він передає поміщення, а висновки лишає слухачам. Радить американським українцям, як загалом і цілому вашому народові, більше видавати грошей *на публікації в англійській та загалом чужинних мовах*, хочби коштом українських видавництв, бо українських культурних та літературних перлин заграниця майже не знає і тимсамим не може дбати за українців.

Після відвиту пос. Сміт виїхав до Европи, бо саме в Ню Йорку закінчив свою півторамісячну туру по різних американських містах.

Про правосуддя у Польщі.

Фабрика параграфів. — 20 зол. за право шукати справедливости. — Ще про суддів-українців. — Права мови в судах. — Конфіскати. — Політичні процеси. — 4 шибениці.

В доповненню вчорашнього звіту з промови посла д-ра Степана Біляка у бюджетовій комісії сойму подаємо такі уривки його виводів:

Коли референт бюджету вказував на велику скількість законів та розпорядків, виданих при співучасті міністерства судівництва, як про додатню появу, то промовець вважає це саме відємним явищем, бо велика скількість законів та розпорядків спричинила хаос у вимірі справедливости, та суперечности у поодиноких законних постановах. Цю новелізаційну горячку міністерства судівництва окреслив слушно проф. краківського університету, Голомб як **„прокля новелізації"**, а Р. Гавснер назвав це інфляцією правних постанов. В часі від 1. січня 1932 р. до жовтня 1932 р. створило міністерство судівництва 85 законів і розпорядків, так, що слушно можна назвати легіслаційний департамент міністерства фабрикою параграфів. Цей фабричний гін довів до того, . . . треба було новелізувати постанови, котрі не ввійшли ще в життя, як це сталося з кодексом цивільної процедури.

Із законодатної „творчости" міністерства вийшов у тому часі м. і. карний кодекс. Промовець відкликується до фахової оцінки того кодексу, переведеної у правничій комісії, а тепер як його головні хиби підносить, що цей кодекс не ввів поняття політичного проступку, що як кримінальну кару ввів кару смерти і що передбачені в ньому кари є скрайньо суворі — просто драконські. М. і. введений в життя **кодекс карної процедури** накладає обовязок складати кавцію 20 зол. тим, що бажають доходити перед судом свого права на випадок їхнього легкого ушкодження тіла. Відомо, що зубожіле сільське населення не може собі на цей видаток дозволити і тому приходить на селі часто до вирівнювання такої особистої кривди шляхом — дуже важкого ушкодження тіла. Таким робом та постанова причиняється до поглиблення деморалізації села, а заразом поглиблює недовіря до офіціяльного судівництва. Забуває влада, що вже Бальзак сказав, що брак довіря до судівництва — це початок суспільного розкладу.

Закон про судові кошти передбачає такі високі оплати, що доходити нарушених цивільних прав чи грошевих претенсій це нині річ майже неможлива. Цей закон знівечив постанову польської конституції, яка у ст. 98. каже, що ніякий закон не може громадянинові замикати судової дороги, щоби доходити своєї кривди чи втрати. Цей закон став також причиною, що число судових справ цивільних 1932 р. значно впало, а у 1933 р. буде певне ще менше.

З російських правних уладжень місто перейняло і ввело в життя в цілій Польщі найгіршу установу т. зв. **коморників**, які будуть переводити тепер екзекуцію. Ця установа на терені Росії була найгіршою установою, яка найбільше докучала населенню.

Серед українського громадянства викликало велике вражіння масове звільнювання суддів-українців з державної служби. Останні редукції суддів послужили за покришку до масового звільнювання зі служби суддів-українців. Число зредукованих суддів доказує, що ці редукції мали політичний характер і що їх тенденцією було позбутися з державної служби суддів української народности. Деяких суддів звільнили на кілька тижнів або навіть на кілька днів перед тим, заки дістали права до емеритури.

Доля вязнів, що перебувають по тюрмах, дуже прикра. Особливо це торкається **політичних вязнів**, яких держать спільно з кримінальними злочинцями, та яким роблять великі труднощі у всяких пільгах, хоча навіть суворий вязничний правильник в § 227. передбачає для вязнів, які допустилися вчинків не з охоти зиску ані з низьких мотивів, деякі полекші. Цілий ряд політичних вязнів приміщено в ізольованих вязницях, приміром у такій страшній вязниці, як у Вронках, приміщено 6-х молодих політичних вязнів з університетською освітою, не дивлячись на те, що по кількох літах побуту у тій вязниці вони наражені на важкі фізичні і умові недуги через повну ізоляцію в одиничних келіях.

Досі неуправильнено справи **конфіскат** пресових періодичних органів, що спричиняє не лише хаотичне стосування пресового закону, але й болючі матеріяльні втрати видавництв.

Як давніше, так і тепер повторюються на наших землях масові політичні процеси. В 1931 і 1932 рр. відбулося на наших землях 78 політичних некомуністичних процесів, в яких виступало 585 обвинувачених, з того числа звільнено 328 осіб, а решту засуджено на вязницю, яка в сумі дає кількасот літ. Крім того 3 особи засуджено на досмертну вязницю, а 10 на кару смерти, з чого чотири присуди смерти виконано на терені Східної Галичини.

Скількість присудів смерти, виконаних на Поліссі, не є нам ближче відома, не подав їх також референт бюджету. Засудженим за лісківські події помилували, замінюючи кару смерти на досмертну вязницю, зате виконали два присуди смерти в Тернополі та два присуди у Львові.

Навіть царські военні суди, котрі ліквідували російську революцію в 1905 р., стояли під оглядом правної конструкції вище від сучасних польських наглих судів, бо царські суди передбачували право відклику, а польські наглі суди є першою і останньою інстанцією, яка передбачає майже виключно кару смерти.

Ставити когонебудь за політичні проступки перед наглі суди це нарушення постанови польської конституції, яка в ст. 83. виразно каже, що для осуду політичних проступків будуть покликані лише суди присяглих. А нема хіба найменшого сумніву, що вчинки, закинені в останніх днях Василеві Біласові та Дмитрові Данилишинові мали своє джерело в ідейних мотивах, а події в Городку Ягайлонським мали безсумнівну політичний підклад. Так оцінює цей вчинок ціле українське громадянство, а також українська преса включно зі щоденником „Діло", котрому пос. Полякевич голословно інсинуює, що воно не признало нападу в Городку політичним актом.

Можна ріжно оцінювати доцільність діяльности терористичних організацій. Однак є певною річчю, що шляхом доразових судів і шибениць не вдасться розвязати ніякої політичної проблеми.

Чи українські інваліди дістануть ренту?

Інвалідські ренти і т. зв. віденська конвенція на бюджетовій комісії сойму. — Виступ посла Остапа Луцького. — Єдина Польща не виконала підписаної міжнародньої умови! — Представник міністерства фінансів заявляє, що „справа вичерпана". — Пос. Луцький ще раз реферуватиме цілу справу.

На вчорашньому засіданні бюджетової комісії сойму переведено дискусію над бюджетом емеритур і рент. З реферату пос. Вагнера (ББ) виходить, що видатки на емеритури зросли з поверх 32 міліонів зол. у 1924 р. до майже 150 міліонів зол. у будучому році. В р. 1924 було 40.000 емеритів, тепер є їх 68.000. Освітлюючи бюджет інвалідських рент, референт устійнив, що число родичів, користаючих з рент, зросло з 12.000 на 16.000. Інвалідів нараховує статистика міністерства скарбу на 108.000 душ, а міністерство суспільної опіки — 133.000. З ріжниці цих чисел виходить, що 25.000 інвалідів не одержує покищо ніякої матеріяльної допомоги з ріжних причин. По ревізії інвалідських актів мабуть втратить ще кругло 5 проц. інвалідів свої дотеперішні ренти.

Як перший промовець у цій дискусії виступив представник Українського Клюбу **пос. Остап Луцький**. В першу чергу він звернув увагу уряду на те, що краківська скарбова палата літами **не полагоджує подань на признання інвалідських забезпечень**, та жадав або побільшити персонал виділу рент при тій палаті, або відчинити для східно-галицьких воєвідств другий виділ рент при скарбовій палаті у Львові. Цей свій внесок мотивував промовець ствердженням, що у виділі рент при краківській скарбовій палаті залягає тепер округло 100.000 справ, які має полагодити 5-х урядовців. (Референт бюджету пос. Вагнер висловив у цій справі таку саму думку).

Також по суті полагоджують подання на ренти по мужах і синах, що загинули на війні, дуже погано. У безлічі випадків жадають від нещасних людей доказу, чи їх мужі й сини, що вийшли здорові на війну і померли у військових шпиталях, померли на війні. Це несовісний викрут.

Відтак пос. Луцький звернув увагу присутнім представникам міністерства скарбу, що ухвалений соймом закон про інвалідське забезпечення з 17. березня 1932 р., який у 69 ст. **признає право на це забезпечення також інвалідам колишньої галицько-української армії, досі остає без**

виконавчого розпорядку, через що ціла справа повисла в повітрі. При цім уступі промови пос. Луцького присутній віцеміністр скарбу Козловський заявив, що спершу мусить бути переведена **реєстрація українських інвалідів** і що це домагання треба повторити при обговорюванню бюджету міністерства суспільної опіки.

Третьою справою, якої торкнувся представник Українського Клюбу, це нещасна **віденська конвенція**. Промовець зясував докладно цілу історію цієї справи від підписання конвенції 30. листопада 1923 р. до її ратифікування у Польщі 19. грудня 1928 р. та оголошення у „Дневнику Законів" 31. січня 1931 р. На підставі цієї конвенції був. австрійські урядовці та військові старшини і підстаршини, які ще не були перенесені в стан спочинку до 3. листопада 1918 р., мали по ствердженню їх громадянства в Польщі одержати емеритуру, якщо мали право до неї на основі старо-австрійських законів у дні 3. листопада 1918 р. Висоту цієї емеритури мав визначити польський уряд. **Одинока Польща зпоміж усіх держав, що підписали віденську конвенцію** (Італія, Румунія, Югославія і Чехословаччина) **досі ані не видала до того закону виконавчого розпорядку, ані не полагодила удокументованих подань, зібраних львівською скарбовою палатою.** Маючи це на увазі, **пос. Луцький зголосив резолюцію, яка домагається, щоби уряд видав чимскорше виконавчий розпорядок до закону про віденську конвенцію з 31. січня 1931 р. та приступив з 1. січня ц. р. до виплати емеритур усім, що придбали це право на основі віденської конвенції.** Рівночасно зголосив **внесок, щоби у бюджетовім прелімінарі вставити нову позицію на цю ціль у висоті 500.000 зол.**

Зголошену пос. Луцьким резолюцію і його внесок у цій справі підтримав також представник Жидівського Клюбу пос. Розмарін.

При цій нагоді годиться зауважити, що 99 проц. управнених до емеритури на підставі віденської конвенції — це був. австрійські урядовці та військові української, жидівської і німецької національности. Поляків взяли відразу по розвалі Австрії на польську службу.

Віцеміністр скарбу Козловський відповів на промову пос. Луцького дослівно ось що: „Тут порушено справу віденської конвенції. Справа полягає на непорозумінню. Арт. 8. конвенції каже, що вона не нарушує правних відносин, які обовязують громадян кожної окремої держави, що приступила до конвенції. Тому єдиною правною підставою для емеритур у Польщі є польський емеритальний закон з 11. грудня 1923 р. На підставі польських законів бувші австрійські урядовці були зобовязані зголоситися до 1. жовтня 1923 р. Тоді кожний такий урядовець міг бути прийнятий або неприйнятий і навіть в цім другім випадку неприйняті урядовці одержують емеритуру. Зате коли був. урядовець не зацікавився польською державою в означенім речинці, тоді він випав з евіденції і згідно з арт. 95. польського емеритального закону такі урядовці емеритури не одержали. Ця справа вже вичерпана і такий сам погляд заступає Адміністраційний Трибунал. Тільки новий польський закон міг би змінити цю дійсність".

По такій нежданій відповіді представника міністерства скарбу пос. Луцький ще раз зголосився до слова і, одержавши його, заявив, що Український Клюб знає оречення Адміністраційного Трибуналу з 25. квітня 1931 р., на яке покликався п. міністр, та всеж не може погодитися з відповідю міністра у такій важній справі. Український Клюб зголосив у справі невиконання урядом віденської конвенції окремий внесок, який бюджетова комісія поручила зреферувати йому, пос. Луцькому. Тому пос. Луцький пропонує, щоби комісія призначила ще перед третім читанням прелімінаря бюджету і перед голосуванням над зголошеними нині внесками Укр. Клюбу окреме засідання для докладного й остаточного розгляду цієї справи. Голова комісії пос. Бирка згодився з цим внеском пос. Луцького і заявив, що в найближчому часі призначить для внеску Українського Клюбу в справі віденської конвенції окреме засідання ще перед третім читанням бюджету. Таким чином ця важна справа вирине ще раз на бюджетовій комісії а потім на пленарнім засіданні сойму.

Штрасер іде вгору.

БЕРЛІН, 13. І. ПАТ. Офіціяльно потверджують, що Штрасер був принятий перед кількома днями президентом Гінденбурґом. Комунікат підкреслює, що візита була на виразне бажання Гінденбурґа, який хотів познайомитися з людиною, що грає важну ролю в німецькій політиці. Орган Штальгельму „Кройццайтунґ" називає Штрасера кандидатом на становище канцлера.

—o—

Гітлер і Штрасер годяться.

БЕРЛІН, 13. І. ПАТ. „Дойтше Альґ. Цтґ." повідомляє, що в четвер дійшло до стрічі між Гітлером і Штрасером на терені провінції Ліппе. Була це перша спроба замирення двох провідників нац.-соціялістичної партії, що посварилися наслідком ріжниці поглядів щодо відношення до уряду.

Необзважність чи провокація?

Пишуть нам з Волині: У римо-католицькі Різдвяні Свята десятки сіл на Волині, головним чином на Луччині, хтось масово засипав відозвами з підписом ОУН. Відозви друковані на машинці й відбиті на циклькостилі.

Докладний зміст відозв нам невідомий. Передають лише, що вони накликають: залишити партійництво

Зміст відозв, як бачимо, говорить нібито те, що їх розкинула Організація Українських Націоналістів. Але з одного села передають, що буцімто їх розкидали нічю над ранком якісь люди з авта. Колиб дійсно було це так, то можнаб добачувати і провокацію, очевидно, з метою репресій.

Однак навіть коли відозви розкинуло й ОУН, положення не міняється. Волинь у нашій добі переживає часи неймовірних труднощів у веденні культурно-освітньої та економічної праці. В моменті розкидання летючок, села гаряче переводили шкільний плебісцит. Якуж мету могли мати ті летючки — полекшити плебісцит чи утруднити його? І чим справді є ця акція — необзважністю чи провокацією?

Так чи інакше — мусимо сказати, що подібні виступи в такі важкі відповідальні моменти та в сучасному положенні Волині найменше корисні для тутешнього українського населення. Навпаки, вони можуть бути дуже корисними не для українців, бо вони викликують дезорієнтацію серед активного елементу, відстрашують від громадської праці малоактивні кола, а українському загалові спричинють лише національні страти.

Зокрема мусимо назвати шкідливою демагоґією заклик до населення усуватися від політичного життя, названого „партійництвом". Те, що наші волинські маси все трималися „хати з краю" й уникали політично-партійної роботи саме й причинило найбільше шкоди нашим національним інтересам. Політична невиробленість мас і слабо розвинене національно-партійне життя є саме нещастям Волині, бо дає ґрунт для всяких шкідливих експериментів.

Senex.

Гітлерівці забезпечуються зброєю

ВІДЕНЬ, 13. січня ПАТ. Віденська преса повідомляє з Лінцу, що в ночі на 7. ц. м. доконано влому до бюр Гаймвери в Штайреґ в Австрії Горішній. Вкрали більшу скількість військових предметів і знарядів. Врешті вдалося вислідити вломників. Є це молоді люди числом 7 осіб, серед них кількох студентів університету, членів націонал-соціялістичної партії. Вкрадені предмети відобрала поліція.

—o—

Повстання в Туркестані.

МОСКВА, 13. І. ПАТ. Повідомляють із Нанкіну, що в Туркестані в провінції Сін-Чуан вибухло повстання магометан, звернене проти китайської влади, з метою відорватися від Китаю. Повстання приймає грізні розміри. Радянська преса добачує звязок між теперішнім повстанням і недавними китайсько-тибетанськими боями. Інспірує його Англія, щоби відділити китайські землі від СРСР на заході при помочі буфорової держави, створеної на зразок Манджурії.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 15. СІЧНЯ 1933.

Клопоти з рідною мовою.

„РІДНА МОВА", НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ МІСЯЧНИК. ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР І ВИДАВЕЦЬ: ПРОФ. Д-Р ІВАН ОГІЄНКО.

Доказувати корисність і необхідність такого журналу серед нинішнього занепаду літературної мови? Він потрібний нам усім — найбільше журналістам. Кутож мови у „Ділі" був жестом розпуки; ніхто від літ не займається в Галичині чистотою рідної мови, так звані місцеві фільольоги пишуть тарабарщиною з диявольської доби, гімназійні вчителі повторяють за шкільними підручниками слова та звороти, з яких уже самі учні починають глузувати.

Журнал „Рідна Мова", якого головним редактором і видавцем став проф. І. Огієнко, може виконати велике громадянське завдання. Передплатники піддержать його напевно, але сама редакція повинна яко мога хутше подбати, щоби його піддержали і співробітники, фахові, не принагідні. Те, чим його редактор докоряє ріжним нашим видавництвам, трапилось уже в 1-ім числі журналу, який хоче вчити рідної мови. Прислані статті невиправлені якслід, а навіть у статтях самого редактора трапляються форми та звороти, щодо яких маємо поважні застереження. Редактор виправляє своїм співробітникам мову, це бачимо ясно, але виправляє не все і залишає в їхніх статтях „ляпсуси".

У статтях співробітників находимо: „товпа" (рос.) замісць юрба; „талану", що значить „щастя", у значінні „таланту"; „нігде" зам. ніде; і такі звороти: „вміє з неї користатися" (рос.) зам. користати; „духовні заповіти" у знач. попросту „заповіту" або „духовної".

Сам проф. Огієнко вживає скрізь дуже дивної форми „теї" (!) зам. „цієї", „тієї" або „тої"; на 1-ій сторінці поруч заголовка пише „вартість *ув* іншій валюті", зате не зберігає правила милозвучности у таких місцях: „Таким чином *в* 1922 році", „*В* словнику", „*в* Великій Україні". Далі: „щасливого успіху й доброго поводження" це не тільки тавтольоґія але ще й („поводження!") польонізм; „карно (поль.) тримаються" зам. солідарно, одностайно, бо „карний" у нас існує тільки у значінні кари нпр. „карний закон", „карний пункт"; „вторувати (поль.) дорогу" зам. прокласти шлях; „записувати належить" (поль.) зам. треба, слід: „у записах непремінно (рос.) зазначайте" зам. конче; „старожитність (поль.) форми" зам. стародавність, „красоту" (рос.) зам. красу; „життєвого приміненя" (рос.) зам. прикладення; „комісія кінчила (!) цю працю тільки (!) 13. червня" — „кінчила" і „тільки" це чисті москалізми замісць „скінчила" і „аж", „щойно".

Ось сумніви: „справа прибрала реальних форм" — чи не краще „реальні форми". В іншому реченні цей родовий відмінок вийшов таки кумедно: „Комісія не склала тільки Правничого Словника, але „Словника правничої мови", себто не обмежилася лише правничими термінами, але дала й ті слова, що потрібні правникові в його широкій діяльності." Автор хотів сказати: „Комісія не тільки склала Правничий Словник, але й „Словник правничої мови..." Ми кажемо: „Академія видала великого граматика", але „видала великий словник", не „словника". Проф. Огієнко пише: „Ось тому прийменник, творячи з іншою частиною мови прислівника..." і в іншому місці: „Прийменника пишемо окремо..." Це питання належить до дискусії, яку ми завели з приводу форми, вжитої на головнім місці журналу „Рідна Мова": „Коли на те долучено відповідного почтового значка" зам. „почтовий значок", а ще краще: „почтову марку", бо значок у нас — це малий знак, а не почт. марка. До цієї справи вернемось після статті, яку „Р. М." обіцює дати на цю тему у 2-ім числі. Як не як, але вже пасивна форма „коли на те долучено" не видається нам дуже нашою. На Радянській Україні під впливом московської мови запанувала масово форма „було зроблено, рішено" і т. д., зам. нашої рідної: „зробили, рішили"...

Далі йдуть стилістичні недоладности: „Але таких форм варто (?) вживати якнайменше" у значінні „треба", „слід". „Але все це як мало наукове та роблене похапцем, не задовольняло всіх широких (?) правничих (?) потреб". Сумніваємось, чи можна казати про „правничі потреби", ще й „широкі". „Рідна Мова" поставила собі завданням сіяти добрі знання"; „знання" не має у нас множини, як російська мова; автор імовірно хотів сказати: „сіяти зерна знання". У статті одного співробітника читаємо про „службово-льоґічну ролю" літературної української мови; — що це таке, не збагнеш. Проф. Огієнко пише скрізь „нєбто" зам. „себто": чи не слід би

Димісія румунського уряду.

БУКАРЕШТ, 13. І. ПАТ. Король Карло приняв учора на авдієнції премієра Маніва, що зложив на його руки димісію уряду. Король приняв димісію і місію утворення нового кабінету дістане мабуть проф. Вайда. Зачувати, що новий уряд буде мати характер нац онал царaністичний.

БУКАРЕШТ, 13. І. ПАТ. Вайда Воєвод приїхав тут нині. На двірці витав його приватний секретар короля Дімітреску, кількох міністрів і провідників нац.-селянської партії. Часописи вважають успіх Вайди певним. Зазначують, що його визначення відповідає парл. приписам, бо Манів, як предсідник обох палат і інші політики поручали, щоби новий кабінет опирався на теперішній парляментарній більшості

—o—

168 МІЛІОНІВ ДЕФІЦИТУ.

На засіданні соймової бюджетової комісії пос. Бжозовський (ББ) реферував бюджет м-ства комунікації. Він передбачує дефіцит залізниць у найближчому році на 168 міл. зол. Щоби зарадити цьому, референт піддає проект зредукувати персонал, а передовсім зревідувати оплати за години, в яких залізничники відбули т. зв. поготівля та не виконують праці.

—o—

Дальша револьта в Еспанії

ПАРИЖ, 13. І. ПАТ. Повідомляють з Мадриду, що в еспанському селі Казас Віхас прийшло до завзятої сутички між анархістами і поліцією. Революціонери, які прибули до села зі сусідних міст, оголосили в селі комуністичний лад і хотіли встановити тут головну кватиру нової влади. Щоб унеможливити прихід поліційних відділів, революціонери викопали поперек доріг, що вели до села, глибокі рови. Всеж таки поліція дісталася до села, заатакувала комуністів і спалила дім, де сховалася частина комуністів. Підчас сутички 50 осіб убито або ранено.

В цілій Еспанії множаться терористичні акти. В Мадриді революціонери підпалили церкву. В одній вязниці збунтувалися вязні. Виходячи з їдальної салі, кинулися на своїх дозорців, відобрали їм зброю і звязаних замкнули в келіях, опісля знищили уладження 150 келій. Один дозорець, що визволився з вязниці, заалярмував поліцію, яка приборкала збунтованих. Крім того вязні пробували підпалити вязничний будинок, однак вогонь швидко згашено.

Під Валенсією революціонери зірвали залізничні шини, наслідком чого вискочив із шин потяг. На щастя жертв людьми не було. В Гренаді революціонери підложили під урядовий будинок бомбу, якої вибух знищив майже увесь будинок. Еспанська влада старається з цілою енергією здавити револьту.

Пригода гидропляну.

ЛЬОНДОН, 13. І. ПАТ. Біля Плімавт зударився великий гидроплян, на якому находилося 9 осіб залоги, зі судном, що належить до арсеналу. Із залоги літака одна особа втопилася а 7 осіб потовклося.

писати послідовно і „цьогодні"? Гадаємо що таких слів як „себто" і „сьогодні", раз закаменілих у своїй формі, нема найменшої причини модернізувати.

У журналі „Рідна Мова" прикро вражають статейки привагідних дописувачів, які отак собі базікають на тему рідної мови та потреби такого журналу, немов би це була популярна газетка. „Науково-популярний місячник" — це значить наукові питання у загальнодоступній формі, а не часописні статті. Редакція могла би теж у такім журналі залишити на боці такі фрази: „Мусимо робити так, як навчає нас Книга Буття українського народу („Кобзар"): „І чужому научайтесь..." Це пахне читанкою з народньої школи. Не личить теж професорові університету поміщувати у свому органі рецензію на свої часописні статті, та ще й пера молодого магістра. Головний редактор і видавець в одній особі міг би теж не підписувати кожної статейки та замітки, ще й іншою формою: „проф. д-р" і напереміну „проф." і „д-р". Сама така архирейська повага відбирає журналові повагу.

Уявляємо собі, що такий журнал повинен таки більшу увагу звернути на чисто фаховий бік і притягнути конче співробітників-фільольогів. Він мусить мати справді зразкову літературну мову та стиль і в ніякому разі не забувати в одній статті те, чого навчає у другій. „Куток мови" у „Ділі" мав свої неточності, бо ми робили його прихапцем і як аматори; аж тепер бачимо, що треба буде його відновити, щоби приневолити „Рідну Мову" обережніше поводитись із рідною мовою.

м. в.

Сніги.

ВИЛЬНО, 13. І. ПАТ. З Молодечна повідомляють, що на польсько-радянській границі впали великі сніги. Засипані польські й радянські станиці. Селяни, які 10. ц. м. вибралися до ліса по дрова, не могли з причини снігових заметів дістатися до дому. Вісім пар саней засипало снігом. Вислано рятункову експедицію, зложену з вояків на лещатах, які й улекшили селянам поворот додому.

НОВИНКИ

— **„Українське Т-во Прихильників Мистецтва"** у Львові подає до відома, що вистава образів у Музею Наукового Т-ва м. Т. Шевченка, при вул Чарнецького 24/І., продовжена до 22. січня ц. р.

— **Мялярська вистава.** У будинку Промислового Музею польське Т-во Приятелів Красних Мистецтв відчиняє 15. січня в 11. год. передпол. виставу образів львівського арт. Мартина Кітца і союзу артистів-пластиків „Одноріг". Тут теж додані праці львівських графіків п. з. „Львів у графіці".

— **Комітет допомоги** вдовам і сиротам по священиках уладжує **традиційний вечір** дня 7. лютого в салях Народнього Дому.

— **Фабрика пасти до обуви** „Елегант" пригадала нашій редакції свої вироби, поклавши на стіл кожному зі співробітників зразки для перевірки, що ця паста справді дорівнює найкращим чужим виробам. Та сама фірма виробляє теж французьку масу до підлоги.

— **Хосенний журнал.** Редакція двотижневика „Жіноча Доля" у Коломиї прохає нас пригадати нашому громадянству, що цей журнал збільшився за останні три місяці новим додатком „Світ Молоді". Журнал має на меті головно організувати сільську інтелігенцію та притягати до жіночих товариств якнайбільшу скількість свідомих селянок. Уже нині Сокальщина, Скільщина, Перемищина та Стрийщина має одну-дві діячки зі священичої верстви, що ведуть велику просвітню працю.

— **Політичні процеси.** Найвищий Суд зніс, як відомо, присуд львівського суду присяглих, що наложив на б. посла і редактора „Нового Часу", Дм. Палієва, кару 3-літної вязниці. Згідно з рішенням Найв. Суду нова розправа не відбудеться перед судом присяглих, тільки перед звичайним трибуналом і обмежиться до виміру кари на основі нового карного кодексу. Речинець нової розправи визначений на 21. ц. м. Боронитиме адв. д-р Старосольський. — На день 16. ц. м. визначена касаційна розправа З. Пеленського, д-ра Ол. Бабія і тов., засуджених тому чотири місяці львівським судом присяглих за участь у віденському конгресі ОУН.

— **З приводу „Дня трьох Л"**, який припадає на 15. ц. м. і є комуністичним святом трьох Л (Лібкнехт, Люксембург, Ленін), арештували у Львові 50 комуністів.

—**За вбивство тещі.** Перед трибуналом окружного карного суду у Львові відбулася розправа проти Михайла Трусевича, господаря з Лелехівки пов. Городок, що вбив сокирою свою тещу Катерину Хохолову і тяжко поранив брата й сестру своєї жінки. Опісля віддався добровільно в руки поліції. Трусевича засудили на 10 місяців вязниці.

— **Страйк польських селян.** Як повідомляють із Варшави, польська людова партія лаштується до нового селянського страйку, що має на меті припинити довіз харчів до міст. Страйк має вибухнути в лютім ц. р.

— **Чекають на експертизу.** В справі вбивства в Колодні западе рішення за кілька днів. Найдені на полі Жултанецького закрівавлені предмети, як сокиру, штани, ручник, хустину і т. п. повіз окремий післанець до хемічного інституту проф. Гіршфельда у Варшаві. Після переведення експертизи крови буде визначений наглий суд проти Жултанецького та Нікратовича.

— **Хто виграв на льотерії?** В другім дні тягнення III. кляси Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 20.000 зол на ч. 141444; 15.000 зол. на ч. 57196, 58175; 10.000 зол. на ч. 122195; 5.000 зол. на ч. 37523, 56149, 69060, 128319; 2.000 зол. на ч. 11806, 56833, 73495, 136004; 1.000 зол. на ч. 33462, 46788, 102863, 141171; 500 зол. на ч. 2173, 23503, 37752, 33647, 36009, 65981, 83291, 84197, 119107; 400 зол. на ч. 3429, 21311, 2757, 30964, 47672, 64577, 75631, 81296, 87495, 95159, 99823, 104353, 119457, 120365, 120508, 129996, 142768.

— **За спроневірення.** Окружний суд у Лодзі займався справою 74-літного нотаря Трояновського, що спроневірив 22.000 зол. Засуджено його на півтора року вязниці з припиненням кари на 3 роки, крім того на 5.000 зол. гривни з заміною на випадок нестягальности на 50 днів вязниці.

— **Плютоновий застрілив жінку капітана.** В Коцюбинчиках пов. Гусятин плютоновий граничної сторожі Людвик Шишка застрілив на дорозі Яніну Луковську, жінку капітана граничної сторожі, а після того вистрілом у голову відібрав собі життя. Причина покищо невідома.

—**Підпал.** В Ожидові пов. Золочів у загороді Оришки Литвинової повстала пожежа, що знищила мешкальний дім і господарські будинки. Переведені доходження виказали, що вогонь спричинила 20-літня зарібниця Теодора Іськів з пімсти проти зятя Литвинової, Антона Піотровського, батька двох її неправесних дітей, що відмовлявся від всякої опіки над ними.

—**Дрібні вістки.** В Синевідську Вижньому коло Сколього на стриху одного дому найшли Миколу Сеніва, що повісився з невідомої причини. — В Ярославі згоріла в ринку 2-поверхова камяниця. — Почтову агенцію в Ходовичах пов. Стрий перенесено до Дашави. — На Місіонарській площі у Львові побилися два злодії, причому Павло Павловський пробив свого противника Едварда Лянгера так тяжко ножем, що той помер, перевезений до шпиталю.

— **Сахарина в печиві.** Гранична сторожа перевела в самбірських пекарнях ревізію й ствердила, що деякі пекарі вживають до печива сахарини. Особливо в пекарні Маера Гірша найшли значний запас сахарини, якої вживав до виробу тіст. Сахарину, пачковану із Чехословаччини, сконфісковано і віддано до митного уряду в Сянках, а пекаря відставлено в розпорядження судової влади.

— **Пачкарство на румунській границі.** На терені повітів коломийського, снятинського, городенського й косівського гранична сторожа викрила в останньому часі значну скількість тютюну й горівки, перепачковану з Румунії. Товари сконфісковано, а пачкарів відставлено до окружного суду в Коломиї.

— **50.000 хорих на грипу.** Пошесть грипи у Льондоні осягла небувалі розміри. 50.000 людей є недужих на цю пошесть. У багатьох прилюдних інституціях і банках наслідком того відчувається застій. Перебіг ґрипи легкий.

— **Маца для Радянщини.** В Радянщині була заборонена жидівська маца в часі жидівського свята Пасхи. Це зроблено на те, щоби затерти всякий слід якихнебудь релігійних обрядів та звичаїв. Колиж тепер ославлена пятилітка не вдалася і настав загальний голод, американські фармері, що не мають що зробити з надміром збіжа, дістали замовлення на те збіжа від власників млинів. Замовлення прийшло з Ню-Йорку, де одна пароплавна компанія вже робить приготування вивезти більшовикам два міліони фунтів маци. Очевидно, радянський уряд постарався закупити лише американське збіже за безцін і хоче перемінити його на мацу, щоби довго могла зберегтися. Отже аж американське збіже рятує населення Радянщини перед голодовою смертю, хоч Росія за царських часів славилася як шпихлір Европи.

— **Шаляпін професором співу.** Відомий російський басовий соліст, Федір Шаляпін, стане, як відомо, професором для культури голосу у нюйорській школі музики, коли верне з весною з Европи. Йому тепер 60 літ, отже вік, в якому співаки тратять голос. Шаляпін прибув перший раз до Ню Йорку в 1906 р. і виступив в Метрополітен Опері, але публика ним не одушевлялася. Аж за другим разом, в 1913 р. дістав тут належне признання. В 1927 р. він побирав платню на одну третину вищу ніж Карузо. В 1929 р. він покінчив свою карієру як оперовий співак і став давати самостійні концерти. Від 1927 р. більшовики прогнали його з батьківщини і від тоді він живе за границею. До Америки приїздить кожного року на короткий концертовий сезон, опісля їде до ріжних столичних міст в Европі. Тепер він виїхав до Парижа.

— **Царівни, що ждуть на чоловіків.** З кризою королівських престолів прийшла криза на королівські доньки, що не мають відповідних кандидатів до своєї руки. Коли тільки приїхала недавно до Льондону шведська княжна Інгрид, зараз пішли чутки, що наслідник англійського престола має з нею женитись. Зваживши, що кандидат на англійський престол може женитись тільки з царівнами, вибір уельського князя невеликий, бо в Европі є крім Інгриди ще 8 царівен. Обі доньки Альфонса XIII. досі ще не мають наречених; італійська королівська пара має ще на відданні княжну Марію; данський король має ще три доньки „вільні" — Теодору, Каролину та Люїзу. Зовсім виїмкове місце займає голяндська княжна Юліяна, що сама стане королевою; її чоловік буде тільки додатком до її „королівської величности".

— **Що віщують англійські вчені.** Англійські хеміки сер Річард Грегорі і проф. Льов висловили кілька думок на тему найближчої будуччини. Вони впевняють, що людство небавком матиме змогу контролювати пол і передрішувати його, а навіть творити живий людський організм у реторті. У 1933. відкриють спосіб, як боротись із мікробами, що нищать рослини і звірята. Сліпі

СТРІЛИ ДО СВІДКА З ГОРОДЕЦЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Польські джерела принесли вістку, нібито якісь невисліджені люди стріляли крізь вікно до хати Яціва в Верині (Миколаївщина), який зізнавав як свідок у городецькому процесі. Поліція була арештувала двох людей, яких підозрівала, що стріляли до хати Яціва, одначе їх випустила після 24 годин. У звязку з тією стріляниною на приказ жидачівського старости село Веринь тепер держить варту біля хати Яціва.

—o—

ГУВЕР ПРОТИ РЕВІЗІЇ ВОЄННИХ ДОВГІВ.

НЮЙОРК, 13. І. ПАТ. Запитаний кореспондентом „Ню Йорк Таймс" у Вашингтоні один із визначних політичних провідників, що втішається довірям бувш. президента Гувера, заперечив, начебто Гувер узяв на себе якінебудь зобовязання в справі воєнних довгів підчас гостини прем. Ляваля у Вашингтоні. Часопис довідується, що Гувер є проти всякої ревізії французьких і італійських довгів, а затє є прихильником деяких редукцій для Вел. Британії, Польщі, Греції, Мадярщини та мабуть і Бельгії.

—o—

ГОРИТЬ БІЛЬШОВИЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

ТОКІО, 13. І. ПАТ. Приняли тут радіотелеграму, яка повідомляє, що більшовицький корабель виїхав поспішно з Миколаєва на поміч більшовицькому кораблеві „Сахалін", якому приключилася катастрофа на Охоцькому Морі. На чердаку корабля є ок. 200 осіб. Крім того корабель той охопила пожежа.

—o—

ГІТЛЕР ХОЧЕ БУТИ МІНІСТРОМ РАЙХСВЕРИ.

Гітлер сказав, що готов співпрацювати з урядом, коли стане міністром райхсвери, а міністром внутр. оправ хтось із його прихильників.

ФІНЛЯНДСЬКУ ТВЕРДИНЮ ВИСАДИЛИ КОМУНІСТИ.

Виявилося, що надморську фінляндську твердиню Мек Емонт висадили у повітря комуністи. Командант твердині одержав димісію, а на його місце іменували начальника ґен. штабу Остермана. Твердиня була головною морською базою Фінляндії. Скільки було жертв у людях, досі не ствердили.

та глухі зазнають великої полекші від досвідів з електрикою. Цього року можна буде теж кращим способом передавати електричну енергію. Зате літаків ні авт покищо розвинути далі не буде можна. Найважніша звістка для всіх — це новий спосіб виробу дешевшої матерії, охорони харчів і лекшого їх перевозу.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Ярослав Гаврилюк, інжинір лісництва, упокоївся дня 12. січня ц. р. в домі своїх родичів в Стільську коло Миколаєва над Дн. проживши 32 роки. Похорон відбудеться в неділю, дня 15. січня ц. р. в год. 2-ій попол. в Стільську.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Василь, Маланка і вино.

„Василь сіно косить,
Маланка їсти носить,
Го-го-го-го добре вино!"

Василь сіно косить — поетична ліценція, бо на Василя в нашій країні можна хіба змерзлі будяки косити. І то — як не дуже сніжна зима.

Цього року, наприклад, можнаб. Кріза поширилася видно, і на надземські райони — сніг як і падає, то так якось дуже делікатно, мовби там у горі завели пайок на сніг, як у заазбручанській республиці на хліб.

Але на наші свята таки небо змилосердилося. Сипнуло снігом на брудну землю і хоч трохи прикрило міське сміття та сільське болото. Побіліло довкола — і світ став ніби веселіший.

Коби так більше снігу, то можеб побілили і брудні руки і чорні душі, на яких нема крізи, навпаки — дорід як ніколи. (Може й тому завівся звичай скидати рукавичку при привитанні!? Бачиш — мовляв — руки в мене чисті!).

Обмаль снігу цього року. Ось-ось уже Водохрещі, а люди ще й саней не витягали. А я так люблю, коли попід вікна заграють дзвіночки при санях. Що-правда задзвонить часом хтось, біжу поглянути, але це не санки. Емерит, приватний урядовець, мистець, робітник пера, а останніми часами і державний урядовець подзвонюють так голосно зубами. Не стає кальорій тепла ні зверху ні з середини. Біжать трюхцем до праці і подзвонюють...

Маланка їсти носить...

Є всі познаки на те, що й цей рядок пісні стане поетичною ліценцією. Не тільки з огляду на приспішену еманципацію жінок (Ще нести! Возьми собі сам!), але й на недостачу продуктів першої потреби. Яка кому з цього потіха, що ці продукти дешевіють, що на виставових шибах кожного тижня появляється щораз нижча ціна!

„Ніжей цен фабричних!"
„То, чего еще не било!"
„Стань і патш на цени!"

Чоловік стане, дивиться цікаво на ціни, ще цікавіше на самі продукти і... йде далі... Чимраз більше людей жде на таку конюнктуру, коли загалом не треба буде платити.

Тоді напевно рух збільшиться, хоч і не на довго.

Го-го-го-го, добре вино...

От часи були. В народній поезії приходить вино. Видно приходило і в народній їжі. А нині?!

Поминаю, що це алькоголь, який губить людство, але все таки вино — трутка незла. Возьмім хочби „богослужебне" з Народн. Торговлі. Може бути, що чоловік пару днів коротше буде жити як напється, але хто зна чи не варто... Чи ж наше життя аж таке солодке?!...

Дали мені добрі люди можність покушати цього „богослужебного". Признаюся („Будучносте", прости мені грішному!), кушав я цілі свята а тепер тільки згадую....

Ходжу отсе по хаті та підспівую народню пісню. Два перші рядки злегка, а третій таки голосно.

„Го-го-го-го, добре вино!"
Бо таки справді!

Галактіон Чіпка.

СПОРТ.

З УКРАЇНСЬКОГО СПОРТОВОГО ЖИТТЯ В ГОРОДЕНЦІ.

Рухливе тутешне українське спорт. т-во „Пробій" зорганізувало заходами п. Кіндрачука побіч інших також першу мабуть на Покутті секцію боксерську. Фаховий провід (тренінг) обняв б. мистець Букарешту в боксі Орест Бойчук, який також виступав недавно в репрезентації Черновець у Львові і Станиславові. Секція має вже 10 членів. Найліпшими виявилися (побіч тренера) Семенюк, О. Сілецький, Ящан, Морозевич і Рощук. Дня 1. січня ц. р. влаштовано вже перші боксерські змагання з польським „Стшельцом", якого секція істнує вже два роки. Цей перший виступ „Пробою" закінчився перемогою противника. Але все таки наші змагуни, хоча деякі з них мали вперше на руках боксерські рукавиці, зуміли гідно боротися і виказали, що вже небавком стануть грізними для сильнішого і більше рутинованого противника. Суддював на рінгу п. Бойчук. Видців мало.

Д.

МИСТЕЦТВО ЛЬВІВСЬКОЇ ОКРУГИ В ГАКІВЦІ.

Львівський Окружний Гаківковий Союз (ЛОЗГЛ) вильосував додатково розгривки за мистецтво А-кляси: 15. ц. м. Лехія — Чорні, **16. ц. м. Україна — Погонь,** 17. ц. м. Чорні — Погонь, 18. ц. м. Погонь — Лехія.

ПЕРЕМИШЛЬ: **Польонія — Чувай 4:0.** Гаківкові змагання за мист. Б-кл.

—o—

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у приватних оборотах 8.93.25 зол.

Трансакції. Продажа. Купно.

Голяндія 358.90, 358.80, 358.00, Льондон 29.95—90, 29.11, 29.81, Ню Йорк чеки 8.92,5, 8.94,5, 8.90,5; Ню Йорк кабель 8.92,9, 8.94,9, 8.90,9, Париж 34.85, 34.94, 34.76, Швайцарія 171.85, 172.28, 171.42, Берлін 212.07.

Акції.

Банк Польський 87.50—87.

ЗБІЖЕ.

Льоко Підволочиська: Пшениця двірська 27.00—27.25, пшениця двірська 25.00—25.25, пшениця збірна 23.00—23.25, вика чорна 10.00—10.50, Висівки житні 5.50—5.75, висівки пшен. 5.75—6.00, Льоко Львів: Пшениця двірська 29.00—29.25, пшениця двірська 27.00—27.25 пшениця збірна 25.00—25.25, висівки житні 6.25—6.30.

Інші курси незмінені.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 13. I 1933 р. за масло експортове та десерове пріма 0·00 зол., за літру молока 15—17 сот., літру сметани 0·00 зол., копу яєць 5·40—5·60 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

19.05 Всячина. 19.25 „Годинники мистця Андр. Олени Лисаковської". 20.00 „Блески та тріски в рад. котелку", 20.15 „В зазуленім гнізді" фейл. 20.30 Експерим. авдицій: „Страйк" звук. фотомонтаж. „Жабячий концерт" голосовий фотомонтаж. 20.50, 20.52 Спортові вістки. 21.00 Литовські та білоруські пісні. 22.00 Танк. музика. 22.55 Комунікати. 23.00 „Арс льонга, віта бревіс".

Понеділок, 16. січня 1933.

11.40 Огляд преси. 11.50, 13.20 Метеоролог. комунікат. 11.58 Час. 12.10, 15.42, 16.15, 19.20 Грамофон. 15.10 Експорт. комунікат. 15.15 Господар. комунікат. 15.25 Комунікаційний комунікат. 15.30 Почт. скринька для дітей. 16.00 Листи та програми. 16.25 Лекція фр. мови. 16.40 Як ріжні держави борються з дефіцитом. 17.00 Камеральний концерт. Комунікат для рибалок. 18.00 Легка музика. Біжучі вістки. 18.50 „У боротьбі й бурі". 19.05 Всячина. 19.30 На овиді. 19.45 Прес. рад. деник. 20.00 „Страшний двір" оп. Монюшка. „Як радить Ліга Націй?". Спортові вістки. 23.00 Комунікати. 23.35 Танкова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

ПОДЯКА.

Всім, що висказали мені письменно чи устно знаки співчуття по смерти моеї Доні Дарусі і Мужа Григорія складаю отсею дорогою щиру подяку. — **Олена Пікасова.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ФІРАНКИ зол. 8.50, коцдри прав. вовна, брокати, накидки, найбільший вибір, найдешевше: Фрайліх, Львів, Сикстуська 21. 561—?

ГОДИННИКАРСЬКІ роботи виконує прецизійно й дешево Мандль, Коперника 14, проти кіна „Коперник". 1197 2—10

ЕМЕРИТОВАНИЙ суддя (22 літ служби) глядає бюрового заняття у Львові. Володіє українською, польською, німецькою мовою. Зголошення Василь Оробець, Коломия, Тарновських. 1210 2—3

МЕБЛІ елегантні та тривкі на догідні сплати: „Мебльосплат" Горо[illegible] 7. 1039 8—10

ТОРГОВЕЛЬНІ курси Й. Гіршпрунга, Львів, Личаківська 34. Вписи на новий 5-місячний курс відбуваються щодня від 9—12 і від 6—8. 1212 2—3

КАМЕНИЦЯ одноповерхова, нова, околиця головного двірця, річний дохід 4.800 зол., довг Банку Господарства Краєвого 25.000 зол., вклад 25.000 зол. Відомість Горішна Павлінів 23, Савка. 1215 2—2

ВІЧНІ ПЕРА найдешевше направляє „Прециза" Рутовського 10 (в брамі).

РУТИНОВАНИЙ концепієнт шукає місця в адвоката. Зголошення: Адм. „Діла" під „Праця". 1232 1—1

ВІДСТУПЛЯТЬ негайно адвокатську канцелярію на догідних умовинах. Відомість: Аптульський, емерит, Яворів. 1224 1-1

ВИНАЙМУ кімнату з харчем студентці або урядничці. Вул. Землєковського ч. 2, партер (біля пл. св. Юра). 1222 1-1

ДИВАНІВ ПЕРСЬКИХ і смирненських курси, під управою славного творця диванового промислу пана Кароля Литвиновича починаються 17. і 18. ц. м. На курси будуть приняті пані і панове, щоби дати змогу кожному взяти участь в такій гарній праці. Цілий курс треває 14 день по 2 години денно, коштує тільки 10 зол. Вписи та інформації в будні від 11—13 і 17—19-ої. Виробня диванів „Orienpers" Львів, Зиблікевича 18. 1219 1-3

АБСОЛЬВЕНТКА СЕМИНАРІЇ шукає лекції з обсягу нар. школи, найрадше у священика. Зголошення до Адм. „Діла" для „Солідної". 1217 1—2

КОМФОРТОВИЙ покій елегантно урядженний з окремим входом винайму з харчем або без. Бічна Личаківської. Зголошення до Адм. під „Спокій". 1233 1-1

ПОРУЧАЄТЬСЯ новововідкрита концесіонована столярня Петра Хоркавого Львів, вул. Лукасінського і Скарбківська 4.

ЛЄКЦІЇ ФРАНЦ. МОВИ дає інжинір, що жив 7 літ між французами. Спеціяльність: правничо-економічні науки. Зголошення до Адм. „Діла" під „Інжинір". 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

IX. ЧЕРГОВІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ТОВАРИСТВА „СОЮЗ УКР. КУПЦІВ" у Львові

відбудуться в домівці Т-ва при вул. Підвалля ч. 9, І. пов. **дня 2. лютого 1933 р.** о год. 10. передполуднем зі слідуючим порядком нарад: 1. Відчитання протоколу з послідних Заг. Зб. 2. Звіт з діяльности за минулий рік. 3. Звіт касовий. 4. Звіт Контрольної Комісії і внесення на уділення абсолюторії уступаючій Раді. 5. Вибір Голови Товариства. 6. Вибір 12 членів Ради, 4 заступників і 3 членів Контрольної Комісії. 7. Ухвалення висоти членської вкладки на біжучий рік. 8. Справа відсвяткування 10-літнього Ювилею Товариства у 1933 р. 9. Внески й запити. Наколиб о год. 10. не явилося вимагане статутом число членів Заг. Збори відбудуться о одну годину пізніше з важністю ухвал.

ЗА РАДУ ТОВАРИСТВА:
Радн. Гр. Гануляк в. р. голова,
Д-р А. Джулинський в. р. секретар.

КАНАРОК співає гарно й пильно, якщо кормлений мішанкою купленою лише у фірми **„ЗООН"**, Львів, Чарнецького 3. Там співучі канарки і прибори до них. 1221 1—2

ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Марія Миколаєвич
д-р мед.-дент. унів. у Ґетінґен
ординує в ТЕРНОПОЛІ, вул. Пілсудського 18, І. пов.
1218 1—2

ЛІЖКА МЕТАЛЕВІ
ВІЗКИ ДІТОЧІ
поручає дешево
фабричний склад
МЕЧ. ВОЛКОВИСКИИ
ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА 5. Тел. 95—97
Металеві тапчани.
УВАГА! Ціни фабричні.

Нововідчинений першорядний магазин
ПАНЧІХ
„М А Н О Н", Сапіги 1 (ріг Коперника)
поручає панчохи, рукавички і білля, по цінах крізових.
820 10-10

Вуголь зол. 36'—
за 1 тону (1000 кг.) з доставою перед дім. позакартелева копальня. Бюро копальні: ЛЬВІВ — ЛІНДОГО 2. Тел. 74-66.
1216 (Пошукує заступників). 2—10

КОЖНУ НЕДУГУ ВИЛІЧИШ
якщо будеш регулярно вживати
Зела д-ра Браєра
найбільше помічні у таких недугах:

Ч. 1. — кашель, астма, побільшення легенів — ціна зол. 3.50.
Ч. 2. — ревматизм, артретизм (лиха переміна матерії) — ціна зол. 50.
Ч. 3. — шлунково-кишкових недугах, недугах печінки, жовтяниця — зол. 3.—
Ч. 4. — нервових, болі голови, безсонниці, апатії до життя — ціна зол. 4.—.
Ч. 6. — блідниця, довготревала недокровність — ціна зол. 5.50.
Ч. 7. — ниркові, міхура — ціна зол. 4.—.
Ч. 9. — загального затроєння — перечищаючі — ціна зол. 1.50.

Дістати можна в оригінальнім опакуванні в аптиках, аптичних складах і дрогеріях, або у фабриці **ПОЛЬГЕРБА — Краків-Подгуже, скр. почт. ч. 48.** Заінтересовані дістануть на домагання безплатно з фабрики брошурку: „Як віднискати здоровля".

ДЛЯ ВСІХ. ЗДОРОВЛЯ И ЖИВУЧІСТЬ можна задержати від дитинства до старости, якщо в кожній хаті щоденно питимуть ОВОМАЛЬТИНУ. Ця знаменита віджвка з яєць, молока, солоду і какао в своїй сконцентрованій формі має всі віджвчі складники і вітаміни необхідні для здоровля. ОВОМАЛЬТИНА робить кожний напій повновартісним, легкостравним, успішно ділає на нервову систему, скріплює організм, дає багатий запас здоровля і енергії — причому діти, з огляду на її милий смак, волять ОВОМАЛЬТИНУ, ніж кожний інший напій.

OVOMALTINE

запевнює здоровля!

Ціни: пушка 125 гр. зол. 2.50, 250 гр. зол. 4.30, 500 гр. зол. 7.80.

Fabryka Chemiczno-Farmaceutyczna
Dr. A. WANDER, Sp. Akc.
Kraków.

Можна дістати в усіх аптиках і дрогеріях. — Зразки і брошури висилаємо безплатно.

Сильні, здорові зуби
розвиваються при помочі великого засобу А і Д вітамінів. Одна ложочка норвеського трану містить в собі більше А і Д вітамінів чим щоденно спожите молоко і масло. Ці вітаміни найкраще творяться через споживання норвеського трану.

НОРВЕСЬКИЙ ТРАН

Жадайте всюди
цикорії ЛУНА
виріб української кооперативної фабрики
„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ"
ЛЬВІВ - БОГДАНІВКА
вул. Церковна 2. Телефон ч. 42-97.

БЮРО ПОСЕРЕДНИЦТВА В БЕРЛІНІ й УКРАЇНСЬКЕ БЮРО ПОДОРОЖЕЙ
ПОЛАГОДЖУЄ ВСІ СПРАВИ
BERLIN W15 SCHLIESSFACH 39.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло". Львів, Ринок 10.